

NAUKA O KSIĄŻCE I BIBLIOTECE

Łukasz Zabielski
Redaktor Naczelny

BIBLIOTEKA NAUKOWA. ANKIETA

Temat biblioteki – jej kształtu, roli, przywilejów, wyzwań i obowiązków – stanowi istotny element emocjonalnej dyskusji, która – w różnych kręgach politycznych, naukowych, inteligenckich – toczy się w Polsce od kilkunastu już lat. Dyskusja owa dotyczy potrzeby wytyczenia wyraźnych konturów nowoczesnego, odpowiadającego zmieniającym się wymogom współczesnego świata, modelu naszej kultury. Mam tu na myśli szczególnie sposoby upowszechniania i udostępniania szeroko rozumianych dóbr kultury. Dotyczy też nauki: wieloszczeblowego procesu edukacji, powstawania i rozwoju naukowych ośrodków i instytucji w Polsce. To właśnie biblioteka staje się – a jest to widoczne szczególnie dziś, w połowie drugiej dekady XXI wieku – swoistym centrum, łącznikiem pomiędzy nierzadko skrajnymi środowiskami, ludźmi rozmaitych profesji, warstw i grup społecznych, a przede wszystkim pomiędzy kulturą wysoką/elitarną i popularną. Czyli – by dać obrazowy przykład – miejscem spotkania autora z czytelnikiem, nauczyciela z uczniem, miłośnika literatury „prostej, lekkiej i przyjemnej” z badaczem tworzącym dysertację na skomplikowany temat. To biblioteka, o czym nie wolno zapominać, usprawnia złożony proces kooperacji tradycyjnych i nowoczesnych mediów: książki, gazety z e-bookiem, audiobookiem, komputerem, tabletem etc.

Funkcje oraz zadania biblioteki posiadającej rangę i status „naukowej” wydają się jeszcze bardziej złożone i odpowiedzialne: musi ona wejść w rolę społecznego „integratora” (łac. *integratio* – odnowienie, wzmocnienie, scalenie) i „animatora” (łac. *animus* – ożywiać). Zatem przeistoczyć się niejako w – odważyć się użyć modnego w oświeceniu słowa – „kuźnię” wiedzy, inspiracji i aktywności; z instytucji określanej kolokwialnie mianem „przechowalni książek” – choćby nawet najbardziej pojemnej i (oby!) nieustannie przepelnionej, przepelniającej się (książkami i czytelnikami) – w świątynię „żywego słowa”, twórczych dyskusji i rodzących się pomysłów, refleksji, doświadczeń.

Mając świadomość rangi tematu, który wyznacza dominantę XXIX numeru „Bibliotekarza Podlaskiego”, podjęliśmy decyzję o przygotowaniu i opublikowaniu – obok studiów, recenzji i sprawozdań – miniankiety dotyczącej bibliotek naukowych. Została ona skierowana do różnych ośrodków i instytucji w Polsce i zagranicą, przede wszystkim do przedstawicieli środowiska bibliotekarskiego i bibliotekoznawczego, ale również do osób reprezentujących literaturoznawstwo. Postawiliśmy 3 pytania:

1. Jaki jest według Pana/Pani obecny stan bibliotek naukowych w Polsce i Europie (czy jest ich wystarczająco dużo? czy są należycie wyposażone? *etc.*)?
2. Proszę wskazać najważniejsze – według Pana/Pani – potrzeby współczesnych bibliotek naukowych.
3. Proszę scharakteryzować wizję biblioteki naukowej XXI wieku. W jakim kierunku powinien, a w jakim nie powinien przebiegać rozwój takiej instytucji kultury?

I właśnie owocem naszego eksperymentu – wybranymi refleksjami na temat stanu bibliotek naukowych i wizją „biblioteki przyszłości” – otwieramy kolejny numer „Bibliotekarza Podlaskiego”. Wypowiedzi publikujemy w formie oryginalnej, czyli dokładnie takiej, jaka do Redakcji dotarła. Ankieta nie była anonimowa, każdy tekst – z jednym wyjątkiem – sygnowany jest imieniem i nazwiskiem autora.

*

prof. dr hab. Andrzej Baranow
*Centrum Języka Polskiego, Kultury i Dydaktyki
Litewskiego Uniwersytetu Edukologicznego (Wilno)*

1. *Jaki jest według Pana obecny stan bibliotek naukowych w Polsce (czy jest ich wystarczająco dużo? czy są należycie wyposażone? etc.)?*

Wydaje mi się, że jest ich niemało, zwłaszcza w czasach, kiedy się upowszechnia Internet. Wyposażenie mogłoby być bogatsze. Oczekiwałoby się większej liczby książek z zakresu najnowszej literatury polskiej (zwłaszcza na Litwie brakuje).

2. *Proszę wskazać najważniejsze – według Pana – potrzeby współczesnych bibliotek naukowych w Polsce.*

Nie wiem, czy to jest najważniejsze, ale miałyby być także miejscem promocji najnowszej produkcji literackiej i naukowej, spotkań z ciekawymi autorami oraz ich twórczością.

3. *Proszę scharakteryzować wizję biblioteki naukowej XXI wieku. W jakim kierunku powinien, a w jakim nie powinien przebiegać rozwój takiej instytucji kultury?*

Z jednej strony, powinna to być biblioteka z najbardziej nowoczesnym sprzętem technicznym, multimediami itp. Z drugiej zaś, chętnie obcowaloby się także z tradycyjnym katalogiem, unaoczniającym etapy rozwoju bibliotek, pozwalającym natknąć się na nieznaną, ciekawą książkę, o którą trudno zapytać w katalogu elektronicznym, nie znając ani imienia autora, ani tytułu książki.

*

Ewa Kołomecka

Zastępca Dyrektora ds. merytorycznych

Książnica Podlaska im. Ł. Górnickiego w Białymstoku

1. *Jaki jest według Pani obecny stan bibliotek naukowych w Polsce (czy jest ich wystarczająco dużo? czy są należycie wyposażone? etc.)?*

Trudno wypowiadać się o kondycji bibliotek naukowych w Polsce w ogóle, jako że ich stan jest bardzo zróżnicowany. Biblioteki naukowe to zarówno Biblioteka Narodowa, jak i biblioteki szkół wyższych, zespół bibliotek Polskiej Akademii Nauk, biblioteki jednostek badawczo-rozwojowych oraz inne biblioteki (zróżnicowana grupa bibliotek zaliczonych do naukowych decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, obecnie 27 bibliotek). Mam wrażenie, że spośród wymienionych w najlepszej kondycji znajdują się obecnie biblioteki akademickie. W latach 2011–2014 wybudowano i zmodernizowano około 20 bibliotek tego typu, a szereg inwestycji miało miejsce już wcześniej, na początku XXI wieku. Biblioteki szkół wyższych, w porównaniu z innymi, są lepiej wyposażone, wykorzystują nowoczesne rozwiązania elektroniczne, zapewniają odpowiednie warunki pracy, dostęp do baz danych itd. Stan pozostałych bibliotek, poza jednostkowymi przypadkami, wydaje się daleki od pożądanego.

Nie sądzę, aby problemem była liczba bibliotek naukowych w Polsce, wydaje się ona wystarczająca. Problemem jest raczej nierównomierne ich rozmieszczenie, nieprzystawalność do potrzeb poszczególnych środowisk, a także zróżnicowany stan, czasem niska jakość.

2. *Proszę wskazać najważniejsze – według Pani – potrzeby współczesnych bibliotek naukowych.*

Problemem jest ogólne niedofinansowanie, które przekłada się na skromną infrastrukturę (często biblioteki nawet nie dysponują odpowiednią siedzibą), brak jest wystarczających środków na literaturę, w tym zagraniczną, na finansowanie dostępu do baz danych, zatrudnienie odpowiedniej ilości pracowników, na nowe technologie, sprzęt komputerowy, a także na rozwój pracowników (między innymi szkolenia, współpracę z ośrodkami w kraju i zagranicą).

3. *Proszę scharakteryzować wizję biblioteki naukowej XXI wieku. W jakim kierunku powinien, a w jakim nie powinien przebiegać rozwój takiej instytucji kultury?*

Wydaje mi się, że biblioteka naukowa powinna być instytucją partnerską dla świata nauki, otwartą na współpracę, organizującą dostęp do materiałów zarówno drukowanych jak i cyfrowych, oferującą dostęp do najnowszych technologii. Kierunki działań tych bibliotek powinien być ściśle związany z potrzebami środowiska. W sytuacji, gdy dysponujemy niewielkimi środkami finansowymi, wybór odpowiednich kierunków zdaje się być kluczowy.

Biblioteka naukowa to biblioteka w której obowiązuje profesjonalizm zawodu, a warsztat biblioteczny jest dostosowany do potrzeb nauki i stale doskonalszy. Zwróciłabym też uwagę na sprawność organizacyjną, jakość pracy i otwartość na zmiany. Działania bibliotek powinny się koncentrować na wspieraniu nauki odpowiednimi zasobami, wskazywaniu kierunków transformacji źródeł, popularyzacji i promocji dokonań naukowych.

*

doc. dr Halina Turkiewicz

*Centrum Języka Polskiego, Kultury i Dydaktyki
Litewskiego Uniwersytetu Edukologicznego
Wilno*

1. *Jaki jest według Pani obecny stan bibliotek naukowych w Polsce (czy jest ich wystarczająco dużo? czy są należycie wyposażone? etc.)?*

Gdyby pozwalały środki finansowe, bibliotek mogłoby być więcej. To samo można powiedzieć o wyposażeniu. Czy jest jakaś granica, jeżeli chodzi o wyposażenie?

2. *Proszę wskazać najważniejsze – według Pani – potrzeby współczesnych bibliotek naukowych w Polsce.*

Powinny przede wszystkim zapewnić należyte przechowywanie starodruków, cimełiów i wszelkich cennych materiałów; szybko też reagować na uzupełnianie księgozbioru w nowinki naukowo-literackie.

3. *Proszę scharakteryzować wizję biblioteki naukowej XXI wieku. W jakim kierunku powinien, a w jakim nie powinien przebiegać rozwój takiej instytucji kultury?*

Biblioteka naukowa XXI wieku powinna nadążać za postępem technicznym i multimedialnym, co nie znaczy, że ma zrezygnować z gromadzenia książek drukowanych.

*

dr hab. Michał Kuziak, prof. UW
*Zakład Komparatystyki Instytutu Literatury Polskiej
Uniwersytet Warszawski*

1. *Jaki jest według Pana obecny stan bibliotek naukowych w Polsce (czy jest ich wystarczająco dużo? czy są należycie wyposażone? etc.)?*

Jeśli chodzi o liczbę bibliotek naukowych, w moim przekonaniu jest ona wystarczająca (zwłaszcza, jeśli weźmiemy pod uwagę tendencje potencjalnego kurczenia się świata naukowego w Polsce) – gorzej natomiast z ich wyposażeniem, myślę zwłaszcza o najnowszych publikacjach naukowych, zagranicznych publikacjach naukowych oraz o dostępie do czasopism, również zagranicznych.

2. *Proszę wskazać najważniejsze – według Pana – potrzeby współczesnych bibliotek naukowych w Polsce.*

Wskażę na dwie potrzeby: 1) środki finansowe na zakup najnowszych publikacji (również zagranicznych) oraz na dostęp do baz czasopism; 2) digitalizacja katalogów i zbiorów (oraz przeniesienie procesu zamawiania książek do Internetu).

3. *Proszę scharakteryzować wizję biblioteki naukowej XXI wieku. W jakim kierunku powinien, a w jakim nie powinien przebiegać rozwój takiej instytucji kultury?*

Rozwój bibliotek powinien przebiegać w kierunku pełnej digitalizacji zbiorów (w efekcie też umiędzynarodowienia procesu wypożyczania) i przeniesienia całego procesu korzystania z biblioteki do Internetu.

*

Doc. dr nauk filologicznych Margreta Grigorowa

Katedra Sławistyki

Uniwersytet św. Cyryla i św. Metodego w Wielkim Tyrnowie

Bulgaria

1. *Jaki jest według Pani obecny stan bibliotek naukowych w Polsce (czy jest ich wystarczająco dużo? czy są należycie wyposażone? etc.)?*

Uważam, że bibliotek naukowych w Polsce jest wystarczająco dużo, że są bogato wyposażone, mają poważną i doniosłą tradycję i bardzo szybko modernizują się. Poważne działy naukowe mają biblioteki miejskie w wielkich polskich miastach; z własnego doświadczenia wiem, że w mniejszych i małych miasteczkach istnieją bardzo dobre księgozbiory naukowe. Dla celów swojej pracy naukowej korzystałam najczęściej z Biblioteki Jagiellońskiej, Biblioteki Miejskiej w Krakowie oraz z uniwersyteckich bibliotek w Krakowie, z uniwersyteckiej i miejskiej biblioteki w Łodzi. Uważam, że bardzo ważne są biblioteki wyspecjalizowane, które stanowią część pewnego centrum naukowego. Byłam bardzo zadowolona ze swojej pracy w Conradianum – Ośrodku Dokumentacji i Badania Twórczości Josepha Conrada Uniwersytetu Jagiellońskiego, gdzie spotkałam wybitnych konsultantów naukowych, jak prof. Jolanta Dudek. Korzystałam także z usług informacyjnych Książnicy Podlaskiej w Białymstoku, odnoszących się do twórczości Kraszewskiego i byłam zachwycona jej księgozbiorem, posiadanymi wydaniem archiwalnymi. Jest to biblioteka bardzo bogata; ma duszę i styl. Kontakt naukowy, który nasza katedra podtrzymuje z Uniwersytetem w Białymstoku oraz z Książnicą rozwija się owocnie. Regularnie otrzymujemy wybrane najnowsze książki białostockich naukowców, które wzbogacają naszą sławistyczną bibliotekę. Jesteśmy za to niezmiernie wdzięczni. Podobne kontakty zdecydowanie wpływają na fundy biblioteczne.

2. *Proszę wskazać najważniejsze – według Pani – potrzeby współczesnych bibliotek naukowych w Polsce.*

Odpowiem ze względu na moją pracę i zainteresowania:

- wszystkie recenzowane badania naukowe, monografie, zbiory pokonferencyjne; prace doktorskie i habilitacyjne.

- wszystkie dzieła polskich pisarzy;
- cyfrowe wydania cennych książek, klasyki literackiej, prasy;
- archiwa, bardzo stare wydania;
- prasa – stara i dzisiejsza;
- bibliografie;
- nowoczesny, ułatwiający pracę system korzystania z biblioteki;
- usługi informacyjne, możliwości skserowania i zeskanowania;
- przyjemna atmosfera;
- dbałość o książki.

3. *Proszę scharakteryzować wizję biblioteki naukowej XXI wieku. W jakim kierunku powinien, a w jakim nie powinien przebiegać rozwój takiej instytucji kultury?*

Oczywiście, powinno to być miejsce przepiękne, gdzie spełnia się marzenie czytelnika, gdzie może odnaleźć on wszystko, czego szuka i z każdego miejsca na ziemi. Więcej cyfrowych wydań.

Ale to jest także biblioteka ze starych czasów, gdzie chce się siedzieć długo bez poczucia upływającego czasu i czytać zachłannie, przechadzać się między półkami i piętrami. Biblioteka, w której można znaleźć konkretne szukane książki, ale i taka, gdzie można spacerować i przeżyć nowe odkrycia albo, jak mówi Umberto Eco w swoim eseju *O bibliotece*: „odkrywać książki, których istnienia się nie podejrzewało, a które, jak się okazuje, są dla nas niezwykle ważne”.

Biblioteka, gdzie można pić kawę i gdzie jest ogród – taka zielona czytelnia.

*

dr hab. Małgorzata Mikołajczak, prof. UZ
Zakład Teorii Literatury i Krytyki Literackiej
Uniwersytet Zielonogórski

1. *Jaki jest według Pani obecny stan bibliotek naukowych w Polsce (czy jest ich wystarczająco dużo? czy są należycie wyposażone? etc.)?*

Trudno mi wypowiadać się na temat stanu bibliotek naukowych w Polsce, gdyż korzystam głównie z zielonogórskiej Biblioteki Uniwersyteckiej oraz z Wojewódzkiej Biblioteki Pedagogicznej w Zielonej Górze. Biblioteka Uniwersytecka mieści się w nowym pięciokondygnacyjnym gmachu, na jej terenie znajdują się pomieszczenia do przeprowadzania spotkań naukowych, seminariów etc. Biblioteka posiada bogaty księgozbiór (wydawnictwa zwarte, rękopisy, starodruki, czasopisma) i umożliwia łatwy dostęp do nich. Moim zdaniem jest to dobrze wyposażo-

na placówka. Biblioteka Pedagogiczna znajduje się w gmachu Wojewódzkiej Biblioteki im. C. Norwida w Zielonej Górze, służy głównie pedagogom, a dzięki e-katalogowi umożliwia łatwe i szybkie przeszukiwanie zasobów oraz zamawianie materiałów, można tam znaleźć niemal wszystkie pozycje dotyczące zagadnień humanistycznych, ukazujące się w latach 1970-2000, natomiast księgozbiór pozycji najnowszych jest tam (ze względów finansowych, jak mnie poinformowano) skromniejszy.

2. *Proszę wskazać najważniejsze – według Pani – potrzeby współczesnych bibliotek naukowych w Polsce.*

Współczesne biblioteki naukowe, aby nadążyć za szybkim postępem cywilizacyjnym, za coraz większą ilością informacji, powinny być wyposażone we wszelkie możliwe urządzenia techniczne służące do szybkiego przetwarzania danych, powinny też posiadać bardzo dobrze wyszkolonych pod tym względem bibliotekarzy.

3. *Proszę scharakteryzować wizję biblioteki naukowej XXI wieku. W jakim kierunku powinien, a w jakim nie powinien przebiegać rozwój takiej instytucji kultury?*

W dzisiejszym świecie bardzo ważny jest szybki dostęp do informacji. W bibliotekach XXI wieku nieodzowna więc będzie nowoczesna technologia komunikacyjno-informacyjna umożliwiająca łatwy dostęp do zasobów nie tylko danej placówki, ale też innych bibliotek naukowych w Polsce i na świecie. Przy coraz większym natłoku informacji mniej ważne będą same treści, lecz ich selekcja. Często materiały istotne, ważne w danym temacie giną w natłoku informacji błahych, nieistotnych. Nowe e-katalogi i inne źródła informacji powinny w większym stopniu uwzględniać ten problem.

*

mgr Janusz Łastowiecki
*Instytut Filologii Polskiej
Uniwersytet Zielonogórski*

1. *Jaki jest według Pana obecny stan bibliotek naukowych w Polsce i Europie (czy jest ich wystarczająco dużo? czy są należycie wyposażone? etc.)?*

Stan bibliotek jest uzależniony od finansów konkretnych uczeni. Najlepiej wyposażone są pewnie biblioteki uniwersyteckie w Warszawie, Gdańsku czy Kra-

kowie. Biblioteka uniwersytecka (w Zielonej Górze), którą miałem okazję poznać od środka (odbywając w niej staż) również nie posiadała większości pozycji zgodnych z moimi zainteresowaniami naukowymi.

2. *Proszę wskazać najważniejsze – według Pana – potrzeby współczesnych bibliotek naukowych w Polsce i Europie.*

- otwarcie na upowszechnianie kultury w formie happeningów, spotkań autorskich, koncertów, dyskusji;
- większa liczba imprez okolicznościowych, która przyciągnie miejską publikę, niekoniecznie zainteresowaną wyłącznie naukową misją biblioteki – jest to zawsze większa szansa na przyciągnięcie młodzieży do tak „atrakcyjnego rozrywkowo miejsca i w konsekwencji – na studia;
- stworzenie CAŁOŚCIOWEJ bazy artykułów dostępnych elektronicznie, bez konieczności wertowania regałów i woluminów (jeśli nie można zamówić wersji klasycznej, stworzyć ścieżkę elektroniczną);
- usprawnienie wymiany międzybibliotecznej, aby była szybsza (w tym mieści się również rozwój form elektronicznych, których przesył jest błyskawiczny);
- wyposażenie multimedialne zgodne ze standardami europejskimi;
- organizacja Nocy Bibliotek na wzór Nocy Muzeów (nie wszystkie biblioteki to realizują) połączonej z odpowiednio zaplanowaną strategią promocyjną placówki);
- panel na świeżym powietrzu – organizacja czytelnicy połączonej z kafejką, w której studenci mogliby pracować na świeżym powietrzu.

3. *Proszę scharakteryzować wizję biblioteki naukowej XXI wieku. W jakim kierunku powinien, a w jakim nie powinien przebiegać rozwój*

Biblioteka naukowa XXI wieku to biblioteka OTWARTA, która wychodzi z ciasnych pomieszczeń z katalogami w miasto. Odpowiedni wystrój, charakter miejsca czyni go cieplejszym i dopasowanym do miasta, regionu. Konieczne jest usprawnienie systemów informatycznych, by były one prostsze w obsłudze (niektóre biblioteki cyfrowe generują tylko utrudnienia odbiorcom zamiast ułatwiać dostęp do pozycji – niedoinformowanie czytelników o konieczności instalacji odpowiednich komponentów elektronicznych).

Biblioteka powinna być wyposażona w narzędzia, które wyjdą naprzeciw oczekiwaniom osób niepełnosprawnych (np. system audiodiagnostyki dla osób niewidomych). Biblioteka XXI wieku to placówka multimedialna, która nie będzie dyskryminować ludzi spoza uczelni, pozwalając im poszerzać własną wiedzę, zapraszając ich do siebie. Biblioteka naukowa nie może być twierdzą, do której wstęp mogą mieć tylko wybrani. Wymaga to poszerzenia w znacznie większym stopniu jej działalności o aspekt promocyjny i PR-owski. Biblioteka naukowa powinna pomóc studentom w realizacji ich celów dydaktycznych i hobbystycznych

(udostępnianie sal, sprzętu). W każdej placówce powinna być wolna przestrzeń dla osób, które przyjdą schronić się przed deszczem, odpocząć od upałów i zrelaksować się. Biblioteka XXI wieku to miejsce NOWOCZESNE, OTWARTE i BEZPIECZNE. Najlepsza biblioteka naukowa XXI wieku to ta, gdzie są studenci, bo jak ich nie ma – umiera uczelnia, umiera budynek, a na końcu umiera rektor.

*

mgr Kamila Gieba

Zakład Teorii i Antropologii Literatury

Uniwersytet Zielonogórski

1. *Jaki jest według Pani obecny stan bibliotek naukowych w Polsce i Europie (czy jest ich wystarczająco dużo? czy są należycie wyposażone? etc.)?*

Trudno mi się wypowiadać na ten temat, ponieważ nie znam bezpośrednio wielu bibliotek naukowych w Polsce. Kожarzą się z największymi uniwersytetami (Biblioteka Jagiellońska, Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie, przede wszystkim Biblioteka Narodowa). Mniejsze biblioteki naukowe (np. biblioteka Uniwersytetu Zielonogórskiego) skazane są na marginalną działalność, niedobory finansowe (a przez to coraz większe luki w zbiorach) i w konsekwencji wygaśnięcie. Jedynym wyjściem wydaje się otwarcie na inne obszary działalności.

2. *Proszę wskazać najważniejsze – według Pani – potrzeby współczesnych bibliotek naukowych w Polsce i Europie.*

- cyfryzacja zbiorów bibliotecznych
- profesjonalna obsługa przez pracowników (wyspecjalizowana kadra naukowa)
- ulepszenie (przyspieszenie) wymiany międzybibliotecznej
- możliwość korzystania z książek w alfabecie Braille'a
- pełny dostęp do książek zagranicznych
- pełny katalog zbiorów muzycznych
- dostęp do multimedialnych wykładów zagranicznych
- umożliwiony dostęp do zbiorów dla osób spoza uczelni i spoza miasta
- możliwość korzystania z najnowszego oprogramowania komputerowego
- popularyzacja wiedzy z różnych dziedzin nauki (konferencje, spotkania z ekspertami)
- centrum kulturalno-rozrywkowe (miejsce, w którym można porozmawiać, wypić kawę) – zgadzam się z postulatem postawionym przez Umberto Eco w eseju *O bibliotece*

3. *Proszę scharakteryzować wizję biblioteki naukowej XXI wieku. W jakim kierunku powinien, a w jakim nie powinien przebiegać rozwój takiej instytucji kultury?*

Biblioteka naukowa XXI wieku powinna, według mnie, otworzyć się na różnorodną działalność (także popularyzatorską i kulturalną). Nie powinna być tylko archiwum, w którym gromadzone i cyfryzowane są książki. Dobrze, aby przyciągała uwagę nie tylko pracowników naukowych i studentów, ale też organizowała pokazy naukowe dla osób spoza nauki. Ważne byłyby konferencje i spotkania z ekspertami. I nie tylko. Biblioteka na miarę człowieka – jak pisze Eco – to biblioteka radosna, w której byłoby miejsce na rozmowy, posiłek i relaks.

*

mgr Mirosława Szott

Zakład Teorii i Antropologii Literatury: Krytyki Literackiej

Uniwersytet Zielonogórski

1. *Jaki jest według Pani obecny stan bibliotek naukowych w Polsce (czy jest ich wystarczająco dużo? czy są należycie wyposażone? etc.)?*

Biblioteki naukowe w Polsce są stosunkowo dobrze wyposażone. Dotyczy to głównie bibliotek funkcjonujących przy większych ośrodkach akademickich. Niewiele jest natomiast miejskich publicznych bibliotek naukowych (nieuczelnianych).

2. *Proszę wskazać najważniejsze – według Pani – potrzeby współczesnych bibliotek naukowych w Polsce.*

Współczesne biblioteki naukowe powinny stale powiększać swoje księgozbiory, również o pozycje obcojęzyczne. Istotne jest również wprowadzanie na większą skalę systemów teleinformatycznych i szkolenie w tym kierunku kadry biblioteki.

3. *Proszę scharakteryzować wizję biblioteki naukowej XXI wieku. W jakim kierunku powinien, a w jakim nie powinien przebiegać rozwój takiej instytucji kultury?*

Rozwój bibliotek naukowych powinien przebiegać w kierunku digitalizacji danych, zaangażowania w działalność placówki systemów informatycznych (wirtualne księgozbiory, możliwość wypożyczenia pozycji bibliograficznej w formacie cyfrowym). Biblioteki naukowe powinny również angażować się w działalność upowszechniającą naukę – np. przez organizację konferencji naukowych.

*

Głos z Krakowa¹

1. *Jaki jest według Pana/Pani obecny stan bibliotek naukowych w Polsce (czy jest ich wystarczająco dużo? czy są należycie wyposażone? etc.)?*

Nowe (lub wyremontowane) czytelnie powinny być dostosowane zarówno dla czytelników korzystających z czytników i laptopów, jak i dla czytelników czytających książki tradycyjne – stanowiska w czytelni powinny być wyposażone w odpowiednie oświetlenie (lampki biurkowe).

Nie powinno się również rezygnować ze starego wyposażenia czytelni (stare biurka i tradycyjne lamki niejednokrotnie są wyższej jakości i są przyjemniejsze dla czytelników, często stanowią również tkankę zabytkową biblioteki – zdarza się, że były projektowane specjalnie dla danej biblioteki). Nowe lub wyremontowane czytelnie często są zbyt nowoczesne – poza stosowaniem klimatyzacji powinny być systematycznie wietrzone.

W zbiorach bibliotek naukowych zbyt mało jest fachowych czasopism zagranicznych – także w formie elektronicznej (konieczne są dotacje Ministerstwa na wykup dostępu).

2. *Proszę wskazać najważniejsze – według Pana/Pani – potrzeby współczesnych bibliotek naukowych w Polsce.*

Dostęp do baz czasopism zagranicznych.

Nie należy rezygnować z zakupu wydań papierowych (książek i czasopism).

Dłuższy czas otwarcia bibliotek.

Konieczność digitalizacji katalogów kartkowych, dokumentów i rękopisów. W przypadku digitalizacji druków i czasopism konieczna jest ścisła współpraca ośrodków naukowych, ponieważ zdarza się, że udostępnia się kilka identycznych egzemplarzy (to samo wydanie) druku, natomiast brakuje skanów całych roczników czasopism z XIX wieku.

Konieczność łączenia w katalogu NUKAT wszystkich katalogów komputerowych polskich bibliotek.

Wyższe pensje bibliotekarzy i pracowników informacji naukowej (po wprowadzeniu ustawy deregulacyjnej punktem odniesienia dla ustalania wysokości poborów pracowników posiadających co najmniej tytuł magistra powinna być uśredniona płaca krajowa, a nie płaca minimalna).

Wszystkie instytucje posiadające biblioteki naukowe powinny jak najszybciej ustalić zasady awansu na bibliotekarza dyplomowanego i dyplomowanego pracownika informacji naukowej.

¹ Autor niniejszej wypowiedzi zastrzegł sobie anonimowość.

3. *Proszę scharakteryzować wizję biblioteki naukowej XXI wieku. W jakim kierunku powinien, a w jakim nie powinien przebiegać rozwój takiej instytucji kultury?*

W bibliotekach naukowych czytelnik powinien mieć swobodny dostęp do zasobów baz czasopism zagranicznych. Nie należy jednak rezygnować z zakupu wydań papierowych książek i czasopism. Wszystkie katalogi w formie elektronicznej powinny być podłączone do katalogu NUKAT. Stare katalogi kartkowe powinny być udostępnione w formie skanów (prędzej uniknie się błędu i łatwiej błąd naprawić – np. pominiętą kartę katalogową można uzupełnić, a błąd w katalogu elektronicznym ciężko jest wychwycić, zwłaszcza że błąd w opisie wzorcowym powtarza się później we wszystkich katalogach elektronicznych).

Czytelnie powinny być dostosowane zarówno dla czytelników książek tradycyjnych, jak i użytkowników korzystających ze zbiorów elektronicznych (odpowiednie oświetlenie, lampki na biurkach).

Remonty powinno się przeprowadzać z szacunkiem dla dawnego (często za-
bytkowego) wyposażenia biblioteki. Pomieszczeń nie należy na siłę unowocześniać.

Powinny istnieć jasne zasady awansu pracowników bibliotek naukowych (grupa pracowników dyplomowanych). Bibliotekarze i pracownicy informacji naukowej powinni mieć możliwość rozwoju naukowego.

Biblioteki naukowe powinny być dłużej otwarte. Czytelnie w Bibliotece Narodowej powinny działać do godz. 22, w bibliotekach uniwersyteckich do godz. 22, a w czasie sesji do 23.